

Vi bygger trygghet i Västerbotten

Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle med utrymme för alla. Ett öppet samhälle med en god välfärd som ger alla möjlighet till utveckling och samhällsdeltagande. Vi kämpar ständigt för att bekämpa orättvisor, oavsett hur de ser ut och vilka de drabbar. Vi vill se ett samhälle byggt på solidaritet och trygghet som grund. I politiken finns möjligheter och kraft för att bygga ett samhälle som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart. Ett samhälle som skapar bästa möjliga förutsättningar för människor att leva fria liv och som värnar om miljön och omvärlden. Vi socialdemokrater vet att det är möjligt. I vårt samhällsbygge lämnas ingen efter.

Västerbotten ska vara ett bra län att leva, bo och verka i. Därför behövs en gemensamt finansierad välfärd där behov och jämlik vård för alla ställs före skattesänkningar som gynnar ett fåtal. En god hälsa skapas inte bara av en god vård utan även av en bra arbetsmiljö och strävan efter ett hållbart arbetsliv. Den socialdemokratiskt ledda regeringens satsningar har byggt Västerbotten starkare. Genom investeringar i varandra, i välfärden och i samhällsservice över hela länet bygger vi trygghet i Västerbotten och fortsätter kämpa för att du som västerbottning alltid ska känna dig trygg i mötet med samhället.

En trygg uppväxt för en trygg framtid

Den psykiska ohälsan ökar bland unga. Det är en utveckling vi inte kan acceptera. För att bryta utvecklingen krävs att samhället tar sitt ansvar. Samhället kan inte skjuta ifrån sig uppgiften att rusta samhället att möta unga människor med psykiska besvär. Istället måste vi se till att stärka skolans, vårdens och barn- och ungdomspsykiatriens (BUP) förmåga att agera, hantera och möta unga som kämpar med sin psykiska hälsa. Psykisk ohälsa bekämpas inte bara genom att stärka upp BUP, utan också genom en stark idrottsrörelse, ett levande kulturliv och en stimulerande fritid. En väl utvecklad ungdomshälsa är också ett vaccin mot ohälsa i framtiden. Därför vill vi prioritera ungdomshälsan. Så kan vi se till att bryta utvecklingen, bli det barnvänligaste länet i landet och bygga trygghet även för de yngsta.

Barnperspektivet behöver genomsyra allt vi gör. Därför krävs samverkan mellan landstinget och länets kommuner samt med föreningslivet och de ideella krafter som engagerar sig och arbetar för en förändring på området. Oavsett vem du är och var du bor i länet ska du ha rätt till stöd och hjälp för att må bra. Vi vill ta ett helhetsgrepp och fördjupa kunskapen om hur det kan bli en realitet. Både den psykiska och fysiska hälsan är viktiga för en frisk befolkning och att människor ska kunna nå sin fulla potential.

De ideella krafterna gör ovärderliga insatser för folkhälsan samt att engagera vuxna för att aktivera unga. Kultur- och idrottslivet ska bygga på gemenskap och lek, inte på elitsatsningar. Föreningslivet ger också den enskilde chans att utvecklas både som individ och tillsammans med andra. Därför vill vi att alla unga ska kunna delta i föreningslivet på lika villkor samt att avgifterna ska hållas låga. Som ung i Västerbotten ska varken din könstillhörighet eller storleken på dina föräldrars plånbok avgöra dina möjligheter till en meningsfull fritid.

Vi behöver både hjälpa de ensamkommande flyktingbarn som kommer hit och är i behov av vård på ett bra sätt, samt ge stöd till de som arbetar på HVB-hem runt om i länet. Men vi måste även nå ut till de barn som kommit hit tillsammans med sina familjer och som inte via en god man direkt kommer i kontakt med samhällets stödfunktioner.

Samtidigt som politiska insatser behövs för att få bukt på den ökade psykiska ohälsan generellt finns det vissa grupper som är särskilt utsatta. Därför krävs kompetens om ungas utsatthet i ett alltmer pressande samhälle och medvetenhet om individens särskilda förutsättningar.

Samverkan mellan skolan och vården måste stärkas för att tidigt ge stöd och vård för de unga som drabbas. Samtidigt finns starka ideella och privata krafter som gör ett bra arbete som också ska tas tillvara på. Både föreningslivet och kulturlivet har en viktig roll att spela. Med ett tillgängligt föreningsliv skapas en meningsfull fritid för **fler**.

Alla barn **och ungdomar** har rätt till en bra skola och utbildning **med en god arbetsmiljö och studiero**. En bra skola ser till att alla elever oavsett bakgrund får nå sin fulla potential. Rätten till kunskap får aldrig vara en klassfråga där föräldrars bakgrund eller var du bor avgör dina utvecklingsmöjligheter. I Västerbotten ska alla beslut om och i skolan utgå från elevens rätt till kunskap, bildning och demokratisk träning.

Kunskap och jobb bygger Västerbotten starkt

För att människor ska kunna leva självständiga liv och fritt styra över sin framtid krävs en arbetsmarknadspolitik som gör det möjligt. En arbetsmarknad som släpper in och inte stänger ute. Politiken har redskap och incitament att skapa möjligheter att både möta ökade behov och att ge förutsättningar för alla att växa och styra sin egen vardag. Därför ser vi socialdemokrater det som vår uppgift, att med de medel vi har att tillgå, stimulera arbetsmarknaden för att nå full sysselsättning.

Svenska modellen ska utvecklas, inte avvecklas. Genom samverkan mellan stat, fack och arbetsgivare skapar den svenska modellen ordning och reda på arbetsmarknaden. I det socialdemokratiska samhällsbygget ska ingen behöva reagera ut sin arbetskraft för att få ett jobb. Anställningstryggheten stärks med kollektivavtal. Genom att ställa krav på kollektivavtal vid offentliga upphandlingar kan vi undvika lönedumpning och oschyssta villkor. Så vill vi utveckla vår samhällsmodell.

Västerbotten har en stor folkbildningstradition som fortsatt ska vara stark. Såväl folkhögskolorna som studieförbunden utgör en grundsten för Västerbotten som ett folkbildande län. De ger människor verktyg att förstå sin omvärld och tillsammans med andra analysera och i sin tur påverka den. Det är grundläggande för vår demokrati att det finns platser att mötas för att både kritiskt granska och inspirera till förändring. Kulturupplevelser, studiecirkel och folkhögskolekurser är alla sådant som bidrar till och främjar demokratin i länet.

Västerbotten är ett län som behöver arbetskraft. Vi behöver både arbeta tillsammans och bli fler som arbetar på bygget av ett tryggare Västerbotten. Arbetsförmedlingen, landstinget/**regionen, kommunerna**, företagen och skolorna måste arbeta tillsammans för att säkra personal till länet. **Därför måste vi också ta tillvara på trepartsöverenskommelsen för etableringsjobb åt nyanlända och långtidsarbetslösa**. För att hitta rätt kompetens och möta arbetsmarknadens behov att anställa krävs att vi stärker upp kompetensförsörjningen. Kunskap bygger Västerbotten starkare. Kompetensförsörjningen är en del i samhällsbygget och en förutsättning för att se till att människor som går arbetslösa kan ta de jobb som finns.

Uppgiften är att jobba vidare med att skapa ett attraktivt klimat i länet med goda möjligheter för unga att stanna kvar och bidra till utvecklingen av Västerbotten. För en framtida rekrytering är det av yttersta vikt att unga ser vårt län som ett framtidslän. I det arbetet är gymnasieskolan

central. Gymnasieskolan är öppen för alla ungdomar att söka och vi vill säkerställa att utbildningarna i länet håller hög kvalitet. De utgör också viktiga steg för rekryteringen till högskolan och **YH**-utbildningarna.

Idag lämnar många yrken där det redan råder brist på arbetskraft. Det är problem som grundar sig i såväl sämre attraktivitet som höga sjukskrivningstal till följd av utbrändhet. Färre händer för att utföra samma mängd arbetsuppgifter leder oundvikligen till en ökad stress och försämrad arbetsmiljö. För att råda bot på problemet måste vi både rekrytera fler och få ett stopp på sjukskrivningarna. Det behövs en bättre arbetsmiljö på hela arbetsmarknaden och fler **personer med rätt kompetens** på arbetsplatserna.

Vi vill att nya västerbottningar snabbt ska kunna etablera sig i länet. Även om du fått ditt uppehållstillstånd beviljat eller om du fortfarande är uppe i en asylprocess ska samhället se till att du kommer i kontakt med studievägledare. Här behövs ett samarbete mellan kommun och landsting, Migrationsverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt privata och ideella krafter. Det är en tillgång att människor kommer till Västerbotten. Vi betraktar det som en samhällsvinst om vi dessutom lyckas få hitflyttade att stanna och bosätta sig här permanent. En fungerande etablering är en viktig del av att säkra nödvändig och livsviktig personal till välfärd och näringsliv.

Med en omställningsbar arbetsmarknad kan vi möjliggöra för människor att ta sig till andra jobb under sitt yrkesliv. Genom att stärka yrkeshögskolan och att samarbeta med universiteten kan vi skapa förutsättningar för att byta yrkesbana oavsett om det beror på svårigheter att klara av nuvarande arbete eller om det handlar om nyfikenhet och intresse för något nytt. Universiteten och yrkeshögskolan är resurser för hela länets utveckling.

På vår arbetsmarknad skapar vi nya vägar, inte återvändsgränder. Med en omställningsbar arbetsmarknad lyckas vi även frigöra platser i jobbkedjan vilket gör det möjligt för arbetskraften att röra på sig. Nya förmågor får således chans att jobba vilket också säkrar att rätt person arbetar på rätt plats.

Vi tror på ett livslångt lärande för alla. Det är därför vi vill ge fler tillgång till vidareutbildning, vuxenutbildning, **distansutbildning** och högre utbildning. Vi vill även utveckla forskningen. Därför måste det vara möjligt att ta studielån även senare i livet. Detta är extra viktigt i perioder av arbetslöshet och lågkonjunktur. Det ekonomiska stödet till folkbildningen och folkhögskolorna är ett också viktigt verktyg. Andra viktiga resurser för utvecklingen i Västerbotten är Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Luleå tekniska universitets filial i Skellefteå och andra lärcentra i länet. Den Socialdemokratiskt ledda regeringens satsning på högskolan är därför glädjande för oss i Västerbotten.

En god och jämlik vård för alla

Socialdemokraterna vill se ett samhälle där välfärden är grunden för att skapa lika möjligheter för alla medborgare. Därför arbetar vi ständigt med att röja undan orättvisor och hinder i människors vardag. Vi möter ökade resursbehov med investeringar i en stark välfärd för hela Västerbotten. Vi sätter alltid en jämlik välfärd för alla i första rummet. Marknadsanpassningar och vårdval är borgerliga experiment som inte lämpar sig i det socialdemokratiska samhällsbygget. Vården ska vara att lita på, inte en experimentverkstad för privatiseringshetsare.

Vi socialdemokrater anser att vård och hälsa på lika villkor är en självklarhet. Hälso- och sjukvården ska finansieras gemensamt och ges efter behov, inte efter plånbokens storlek. Privatbetalande patienter ska inte kunna köpa sig förtur till vård hos offentligt finansierade vårdgivare. Vi ser dessutom med oro på utvecklingen med fler privata vårdförsäkringar. I grunden måste vi stärka förtroendet för den offentliga vården för att värna det generella och jämlika. Valfärdstjänster ska produceras utifrån behov med högt ställda krav på hög kvalitet och utan stora privata vinstuttag. Vi prioriterar drift i egen regi. För oss socialdemokrater går välfärd för alla alltid före skattesänkningar som gynnar ett fåtal.

Precis som i vårt världsledande arbete med digitalisering, E-hälsa och glesbygdsmedicin bör vi även inom ramen för den offentliga vården utveckla nya digitala kontaktytor med medborgare. Alla ska ha tillgång till jämlik vård och omsorg med garanterad hög kvalitet. Därför vill vi att det ska finnas tillgång till minst en hälsocentral eller sjukstuga i varje kommun. Vi vill också att det även fortsättningsvis ska finnas tre landstingsdrivna akutsjukhus varav ett regionsjukhus i länet och att en ambulanshelikopter finns stationerad i Lycksele. Det är viktigt att Norrlands Universitetssjukhus fortsätter utveckla forskning och spetskompetens. Allt detta ställer krav på ett väl fungerande samarbete mellan landstinget/regionen, kommunerna och universiteten.

Trygghet är ingenting som ska villkoras med var du bor. Utöver att vi under nästa mandatperiod vill fortsätta bygga framtidens akutsjukhus i Skellefteå, Lycksele och Umeå ska tiden för första insats vid akuta behov minska. Vi vill genom utökad samverkan med kommunerna använda alla resurser för att nå trygga och snabba insatser. Ambulanshelikoptern är viktig resurs i vår strävan att nå hela länet och där placeringen i Lycksele är en förutsättning för att klara vår högt uppsatta målsättning.

Vi vill även stärka arbetet med folkhälsa och förebyggande arbete. Det breda åtagandet inom primärvården är garanten för jämlik vård. Det är därför fortsatt prioriterat för att kunna tillgodose fler behov och få en bättre helhetsbild runt patienten. Genom att omstrukturera så att fler går från sjukhusvård till primärvård får vi mer vård för pengarna och vården kommer närmare folket. Så skapar vi möjligheter för likvärdig vård i alla länets kommuner. En god välfärd för alla skapar verklig trygghet och är en förutsättning för oss att leva fria liv.

Det spelar roll vem som styr även nationellt. En stark välfärd som kommer alla till del är grunden i det socialdemokratiska samhällsbygget. Det har den socialdemokratiskt ledda regeringen visat under mandatperioden som gått. Genom investeringar från statligt håll ges förutsättningar för oss att göra ett bra arbete både lokalt och regionalt. När politiken står i samklang på alla nivåer och drar åt samma håll har den störst genomslagskraft.

Alla har rätt att känna sig trygga. Därför investerar och bygger vi för framtiden. Våra lokaler är till för alla som är i behov av vård. När vi stärker upp och bygger nytt rustar vi för att klara av att ge plats åt de som är i behov av vård idag, men även för att trygga vården för nästkommande generationer.

Som äldre i Västerbotten ska det vara möjligt att bo och leva i en miljö som främjar ett aktivt liv och ger den kunskap och de verktyg som behövs för en god hälsa. För att äldras tryggt krävs inflytande i samhället och över vardagen. Som äldre ska du i mötet med vården bemötas med respekt och värdighet. I den regionala äldreplanen lyfts äldres livsvillkor och i samverkan med länets kommuner tas ett helhetsgrepp om frågor som berör äldre. Planen ska vara vägledande i vårt framtida arbete med äldrepolitiken.

Patientsäkerheten påverkar och påverkas av arbetsmiljön. De som arbetar i välfärden ska ha en bra arbetsmiljö för att våra medborgare ska få en god vård. Alla patienter ska känna sig trygga med att de är i goda händer när de besöker våra verksamheter. Det behövs mer personal i vården samt satsningar på kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor för anställda inom vården.

Så bygger vi trygghet nu och i framtiden.

En attraktiv region – ett län som håller ihop

Hela vårt län ska leva. Det är en självklarhet för oss socialdemokrater. Vi vill bygga trygghet i hela länet, från fjäll till kust. För att lyckas krävs det en politisk vilja att hålla ihop länet samtidigt som vi skapar möjligheter för utveckling. Det krävs politiska insatser som svarar upp för de brister som finns och som stärker de positiva krafter och trender vi ser.

För att öka tillgängligheten samt främja ett hållbart resande i Västerbotten vill vi utveckla kollektivtrafiken. Det ska vara smidigt och miljövänligt att ta sig mellan olika delar av länet. Vi har en stor potential och för att nyttja den till fullo samt nå ökad effektivitet och säkerhet på järnvägen behövs dubbelspår vid mötesplatser och flaskhalsar byggas bort. Färdigställandet av Norrbottenbanan är av högsta betydelse för Västerbottens utveckling. Samtidigt vill vi se satsningar på drift och underhåll på inlandsbanan, stambanan och tvärbanan. Det finns dessutom behov av upprustning av länets vägar. Att denna fysiska infrastruktur håller hög klass är en förutsättning för att säkra jobb och en stabil utveckling av vår region.

Utvecklingen inom telefoni och annan teknik har de senaste åren blivit än mer viktig, då tekniken utgör en allt mer betydande del i vår vardag. Den är också en förutsättning för att bedriva företagande och för samhällsutvecklingen i stort. Vi ser det därför som en viktig demokratifråga att hela länet får tillgång till fungerande bredband. Med hjälp av smarta lösningar kan vi krympa länet och göra mer samhällsservice tillgängligt för fler. Vi ligger i detta avseende i framkant redan idag. Det vill vi fortsätta göra även i framtiden.

Tillväxten i länet ska komma alla västerbottningar till del. Då är det viktigt att ta tillvara på de styrkor som finns inom våra näringar. Skogs- och träindustri ska fortsätta vara en betydande industrisektor i Västerbotten. För att skapa en långsiktig och hållbar utveckling krävs en ökad bearbetning, förädling och skogsvård. Med en snabb utveckling inom vidareförädling av skogen kan vi förbereda industrin för framtiden. Vidare ska vi ta tillvara på kraften i turistnäringen och främja fortsatta framsteg inom teknik- och verkstadsindustrin. Gruv- och mineralindustrin är också en viktig del av Västerbottens framtid. För att stärka upp dessa kunskapsintensiva näringar måste vi kunna säkra både en god kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Det bidrar både till en framtida konkurrenskraftig arbetsmarknad samt för miljö- och energiomställningen.

Västerbotten ska vara en attraktiv region som både kan locka nya västerbottningar hit och få utflyttade att söka sig tillbaka. Besöksnäringen är en tillgång för Västerbotten. En stark besöksnäring bidrar till att fler väljer Västerbotten som destination för upplevelser och kulturliv, men även till att skapa jobbtillfällen och i sin tur få fler att flytta till vårt län. Kultur- och bildningens roll i länet är både en fråga för att erbjuda människor möjlighet till eget skapande såväl som att göra utbudet tillgängligt för alla. Vi försvarar den fria kulturen och den fria konsten, som en speglade kraft för både individen och det demokratiska samhället. De kulturella

näringsarnas roll är också viktigt för Västerbottens utveckling såväl som dess attraktionskraft. Vi värnar därför en fortsatt stöttning av kulturen och bildningen.

Genom att ta tillvara på våra tillgångar kan vi garantera att Västerbotten har en självklar plats som ett län värt att både besöka, bo och arbeta i. Fler ska få upp ögonen för vårt län. Västerbotten ska utmärka sig genom att vara ett jämlikt län med en stark kultur-, fritids- och folkbildningstradition. Vi vägrar låta ett otyglat vinstintresse hota vår livsmiljö, vårt klimat eller skapa lönedumpning. Vi har högre ambitioner än så och vi planerar för att det ska märkas.

Bostadssituationen i länet varierar. På vissa platser råder brist och på andra inte. Oavsett var du bor ska du ha rätt till ett fullvärdigt, tryggt boende och ett hem. Bostad är en social rättighet som vi socialdemokrater vill slå vakt om, vi möter därför en ökad befolkningstillväxt genom att bygga mer och rusta upp för att en god boendestandard. Bostadsbrist och renoveringsbehov måste byggas bort genom riktiga insatser, det är ingenting vi kan förlita oss att marknaden kan göra.

Västerbotten ska vara en modern, tolerant och jämställd region. När vi samverkar med våra grannlän och när vi tar tillvara på våra gemensamma styrkor och den utvecklingspotential som finns kan vi nå verklig framgång. I Västerbotten ska alla känna delaktighet och ha en reell chans att lyckas, förverkliga sina drömmar och ha makten över sina egna liv.